БАЦЬКАЎШЧЫНА

WHITERUTHENIAN WEEKLY „THE FATHERLAND“ Цана 30 н. фэн., для заграніцы — 50 н. ф.

№ 5((49) 6 ЛЮТАГА 1949 Г. ГОД ВЫДАНЬНЯ 3

ЧАРГОВЫ МАНЭЎР КРАМЛЯ

Сталін 30 студзеня даў інтэрвью прадстаўніку амэрыканскай прэсавай агенцыі «Інтэрнашыёнэль Ньюс Сэрвіс», у якім савецкі дыктатар падчыркнуў сваё жаданьне наладжаньня супрацоўніцтва з Задзіночанымі Штатамі Амэрыкі з мэтаю ўтрыманьня міру (!?).

На запытаньне, ці савецкі ўрад згадзіўся-б распачаць перамовы з ЗША ў справе заключэньня мірнага пакту й паступовага раззбраеньня, Сталін адказаў, што Савецкі Саюз мог-бы на гэта згадзіцца. Сталін далей заявіў, што калі-б урады ЗША, Вялікабрытаніі й Францыі згадзіліся адлажыць стварэньне сэпаратнае заходнянямецкае дзяржавы да часу спатканьня чатырох міністраў замежных справаў гэтых дзяржаваў і Савецкага Саюзу дзеля разьвязаньня нямецкае праблемы, як цэласьці, то савецы ця бачылі-б тады ніякіх перашкодаў для спыненьня блякады Бэрліна. Для гэтага аднак ёсьць неабходным спыненьне супрацьблякады Бэрліна, уведзенай трыма заходнімі дзяржавамі. На запытаньне, ці ўрад СССР згадзіўся-б супольна з урадам ЗША абвесьціць дэклярацыю, у якой было-б запэўнена, што ніводная з гэтых дзяржаваў не зьяўляецца намеранай між сабою распачаць вайну, Сталін адказаў, што савецты зьяўляюцца гатовымі гутарыць над апублікаваньнем такой дэклярацыі. Нанасьледак было пастаўлена пытаньне, ці Сталін згадзіўся-б спаткацца з прэзыдэнтам Труманам дзеля абгаварэньня магчымасьцяў заключэньня мірнага пакту паміж ЗША й СССР. На гэтае пытаньне Сталін адказаў дасლоўна: «Я ўжо раней асьветчыў, што няма ніякіх перашкодаў супраць такога спатканьня».

Жаданьне Савецкага Саюзу дасягнуць лепшых дачыненьняў з заходнімі гаспадарствамі, выказанае ў інтэрвью Сталіна, выклікала ў дыпляматычных колах Лёндану вялікае зьдзіўленьне. Асабліва неспадзяванай была заява Сталіна аб магчымасьцях спыненьня блякады Бэрліна. У Лёндане разглядаецца гэты праскт, як апошнюю спробу савета́ў перашкодзіць канчальнаму разьдзелу Нямеччыны на ўсходнюю й заходнюю, які меў-бы наступіць дзякуючы прадбачанаму ўжо стварэньню заходня-нямецкага ўраду. Аднак за галоўную прычыну згоды савета́ў на распачацьце перамоваў чатырох дзяржаваў у справе нямецкага пытаньня ўважаюцца надспадзявана ўдалыя дасягненьні паветранага транспарту ў Бэрлін.

У амэрыканскіх урадавых колах было зазначана, што Труман ня мае нічога супраць спатканьня із Сталінам у тым аднак выпадку, калі-б яно адбылося ў Вашынгтоне. На думку амэрыканскіх дыпляматаў, выпшпадзеньня асьветчаньні Сталіна зьяўляюцца нічым іншым, як «вялікім шахматным ходам» у г. зв. савецкай «мірнай афэнзыве».

МАЎЧАЦЬ НЯ МАЕМ ПРАВА

У № 1 зарубежніцкага «Беларускага Слова» быў зьмешчаны «Мэмарыял» г. зв. Беларускай Цэнтральнай Рады сэсіёю Задзіночаных Нацыяў, падпісаны сеймным віцэ-прэзыдэнтам Юрым Сабалеўскім, які, да рэчы, яшчэ за гітлераўскіх часоў, на пачатку 1945 г. быў выйшаў із складу гэтае Рады, склаўшы ў гэтай справе афіцыйнае асьветчаньне. У гэтым «Мэмарыяле» Беларуская Цэнтральная Рада выступае, як «адзіны легітымны й дэмакратычны прадстаўнік суверэнных правоў беларускага народу».

Апошнім часам беларускія зарубежнікі ад імя гэтае-ж Рады й цэлага раду розных фікцыйных, уходзячых быццам у ейны склад, арганізацыяў і партыяў (прыкладам няіснуючая партыя — «Беларуская Сялянска-Работніцкая Грамада» або Беларус. Сусьветнае Жаноцкае Згуртаваньне» й інш.) прыгатавалі «Мэмарыял» да прэзыдэнта ЗША Трумана, у якім таксама зазначаецца, што БЦР — гэта адзінапраўны орган, які зьяўляецца пакліканы беларускім народам рэпрэзэнтаваць нацыянальна-незалежніцкія правы беларускага народу.

Як-жа ўсё гэта расцэньваць і што гэта ў сваей сутнасьці абазначае?

Людзі, не зарыентаваныя й непаінфармаваныя глыбей аб беларускім нацыянальна-вызвольным руху на працягу некалькіх апошніх гадоў, могуць на першы пагляд падумаць, што БЦР робіць гэтым добрую й карысную справу, бо выступае перад найвышэйшымі міжнароднымі дзейнікамі ў вабароне нацыянальных інтарэсаў беларускага народу й гэтым самым актуалізуе беларускую праблему на міжнароднай арэне. Бо й якжа? БЦР у сваім мэмарыяле да прэз. Трумана дамагаецца, між іншым, «катэгарычна зажадаць ад Савецкага Саюзу неадкладна вывесьці ягоныя войскі з тэрыторыі Беларусі»... або «правесьці пад кантролем камісіі ЗН вольныя дэмакратычныя плебісцыты для выяўленьня запраўднае волі беларускага ды іншых народаў», а ў выпадку адмовы Савецкага Саюзу «выпаўніць гэтыя справядлівыя дамаганьні», БЦР просіць Трумана «рашуча выступіць супраць узурпатараў народнае ўлады, якія імкнуцца ўвесьці таталітарны рэжым у цэлым сьвеце».

Аднак ня трэба спэцыяльных высілкаў, каб пераканацца, што ўся гэтая работа зарубежнікаў мае выразна адмоўны характар, зусім адваротны да нашых нацыянальна-вызвольных патрэбаў і супярэчны зь імі. Бо ўявеце сабе, што перад найвышэйшымі міжнароднымі органамі, ад якіх залежыць лёс усяго сьвету, а тым самым і будучы лёс беларускага народу, выступае ад імя гэтага народу, называючы сябе адзінапраўным ягоным прадстаўніцтвам і носьбітам ягонае нацыянальна-вызвольнае ідэі, якраз тая арганізацыя, якая была створана не беларускім народам, але гітлераўскім генэралам СС фон Готбэргам. Пры гэтым, была яна створаная не па тое, каб служыць беларускаму народу й змагацца за ягоныя інтарэсы, — бо й сьмешна было-б, каб гітлераўскія акупанты мелі гэта на думцы — але па тое толькі, каб памагаць немцам праводзіць іхную акупацыйную супрацьбеларускую палітыку й спрыяніцца да перамогі Нямеччыны над заходнімі дэмакратыямі. Але калі-б, прыкладам, ня глядзячы на жаданьні й пляны немцаў, дзеля правядзеньня якіх яны й паклікалі БЦР да жыцьця, адыграла яна карысную ролю сярод беларускага народу, — што, дзякуючы патрыятычным нізом, часткова й мела месца — то ўсёроўна пры сяньняшняй палітычнай сытуацыі яна ня можа й не павінна выступаць на вонкі ад імя беларускага народу, а тым больш заяўляць, што зьяўляецца «адзіным легітымным і дэмакратычным прадстаўніцтвам суверэнных правоў беларускага народу». Груба пярэчаць гэтаму два наступныя мамэнты: праўны й палітычны.

З праўна-юрыдычнага гледзішча БЦР ня можа прамаўляць ад імя бделарускага народу, а тым больш нахабна заяўляць, што зьяўляецца адзінапраўным носьбітам беларускае нацыянальна-вызвольнае ідэі й незалежніцкіх правоў беларускага народу, бо, як сказана вышэй, яе стварыў не народ і ня выбраныя народам прадстаўнікі, але нямецкія акупацыйныя ўлады з мэтаю, каб пры помачы БЦР лягчэй было беларускі народ прыбраць у свае рукі. Праўда, сяньняшнія кіраўнікі БЦР стараюцца сябе апраўдаць і замацаваць сваё становішча, пакліканыючы на «пастанову» г. зв. «Другога Ўсебеларускага Кангрэсу» з 27.6.1944 г., паводля якой БЦР на чале зь еймым прэзыдэнтам Р. Астроўскім была вызнаная адзінапраўным носьбітам суверэнных правоў беларускага народу аж да часу скліканьня трэйцяга ўсебеларускага кангрэсу ў вольнай Беларусі. Тут, бясспрэчна, усё было-б у парадку, калі-б ня факт, што гэты «другі ўсебеларускі кнагрэс» ня быў ніякім усебеларускім кангрэсам, бо дэлегаты на кангрэс не выбіраліся народам, але вызначаліся згары самым Астроўскім і нямецкімі гэбітскамісарамі. Дык грубым нахабствам ёсьць цьвердзіць, што такі «кангрэс» быў свабодным выяўленьнем волі усяго беларускага народу. Мы згодныя з тым, што ўдзельнікі гэтага «кангрэсу» у сваей бальшыні былі добрыя беларускія патрыёты, як і сярод сябраў і дзеячоў БЦР было ня мала ўзапраўды заслужаных і ідэйных беларусаў, якія патрапілі частквава выкарыстаць БЦР для чыста беларускіх інтарэсаў, якія зь нямецкімі інтарэсамі ня мелі нічога супольнага

АТЭНТАТ НА СТАЛІНА

ПРЫГАТАВАНЫ БЕЛАРУСКАЙ ПАРТЫЗАНСКАЙ АРГАНІЗАЦЫЯЙ

Украінская газэта «Час» (№ 4/174) за 30.1.1949), за замежнай прэсай, падае наступную зацемку: «Нямецкі часапіс «Ді Штрасэ» з 23 г. м. передае сэнсацыйнае паведамленьне турэцкай газэты «Кумгірыет» пра атэнтат на Сталіна, што быў зарганізаваны пры канцы кастрычніка 1948 г. Паводля паведамленьня газэты, Сталін прыглядаўся дэманстраваньню дзеяньня новай панцырнай зброі «Сталін ШЦ» ды выпрабаваньню баяздольнасьці найнавейшых танкаў. У бок Сталіна й групы генэралаў, што былі зь ім, было аддана некалькі стрэлаў з рэвальвэру. Аднак яны ня трапілі ў мэту. Атэнтат меў месца ў ваднэй мясцовасьці каля Горкага (калішні Ніжні Ноўгарад).

Паведамляецца адначасна пра наступныя падробнасьці атэнтату: Арганізавалі яго супольна ўкраінскі рух супраціву УПА й Беларуская партызанская арганізацыя «Чорнага Ката». Калі пасьля манэўраў панцыры дэфілявалі перад Сталінам і генэраліцыяй, рантам адзін з панцыраў затрымаўся й адначасна прарэзалі павэтра стрэлы з рэвальвэру, аддадыя зь вежы танка. Адзін з двух стральцоў рантоўна схаваўся ў вежы, а другі выкінуў свой пісталет.

Прысутныя камісары НКВД кінуліся на панцыр. Ягоны камендант быў мёртвы, а ягоны тавырыш—тэлеграфісты, які быў выкінуў пісталет, прызнаўся на пераслуханьні, што ён у паразуменьні з партызанскай камандай хацеў забіць Сталіна. Камандзір даў быў із свайго рэвальвэру большую колькасьць стрэлаў, а ён сам — тэлеграфісты разгубіўся, калі стрэлы не папалі ў Сталіна, і рантам, пабачыўшы бясснэсоўчасьць свайго пляну, скіраваў пісталет на тавырыша й выстраліў. Сталін, гаворыцца далей, пасьпешна пакінуў месца атэнтату, загадваючы захаваць гэтую падзею ў найсьражэйшым сакрэце».

Ад сябе дадаем, што арганізацыя «Чорнага Ката» зьяўляецца найвялікшай і вельмі актыўнай беларускай нацыянальнай партызанскай арганізацыяй, на чале якой стаіць генэрал Вітушка. Аб дзейнасьці гэтай арганізацыі мы зьмясьцілі ў № 41(44) нашае газэты абшырную справаздачу нямецкага перабежчыка п. н. «Вітушка давер апраўдаў», якая была зьмешчана ў Гановэрскай нямецкай газэце «Абэндпост».

ЗША ЗА ПАДНЯЦЦЕ ДАБРАБЫТУ Ў СЬВЕЦЕ

Прэзыдэнт ЗША Труман на прэсавай канфэрэнцыі 27 студзеня падаў да ведама, што ён даручыў новаму міністру замежных справаў Эчысону апрацаваць праграму змаганьня зь людзкой галітой у вадсталых і недаразьвітых з гаспадарскага гледзішча краінах сьвету. Гэтая праграма мае быць поўнасьцю прведзеная ў жыцьцё на працягу чатырох наступных гадоў. Над прыгатаваньнем гэтае праграмы будуць зь міністэрствам замежных справаў супрацоўнічаць і іншыя міністэрствы, як міністэрства агульнае гаспадаркі, міністэрства сельскае гаспадаркі й інш.

Міністар Эчысон на прэсавай канфэрэнцыі 26 студзеня сьцьвердзіў, што вышэй пададзеная праграма Трумана будзе зьяўляцца складовай часткай вонкавай палітыкі ЗША. Да гаспадарска адсталых і недаразьвітых краінаў належаць: Далёкі Ўсход, паўдзённа-ўсходняя Азія, Афрыка й некаторыя часьціны Паўдзённай Амэрыкі.

У дыпляматычных колах Вашынгаону бачаць у праграме Трумана новы шлях да перамогі над камунізмам у гэтых часьцінах сьвету, дзе савецкія абяцанкі змаглі запусьціць глыбокія карані, бо Амэрыка дагэтуль канцэнтравала ўсе свае высілкі вылучна ў кірунку адбудовы Эўропы. Такое расшырэньне амэрыканскай помачы на іншыя тэрыторыі можа — на думку дыпляматаў — стацца важным зваротным пунктам у ўзаемадачыненьнях паміж Захадам і Ўсходам.

Апрача гэтага міністар зацеміў, што Амэрыка будзе старацца замяніць ваеннае кіраўніцтва акупаванай Нямеччыны й Японіі цывільнай адміністрацыяй.

Нядаўна пададзенае Савецкім Саюзам паведамленьне аб стварэньні гаспадарскай вуніі ўсходня-эўрапэйскіх сатэлітных гаспадарстваў разглядаецца ў Вашынгтоне, як вынік натуральнага разьвіцця камуністычнай палітыкі супраць пляну Маршаля.

ПРАЦЭС СУПРАЦЬ КАРДЫНАЛА МІНДШЭНТЫ

3-га лютага распачаўся працэс супраць мадзярскага кардынала Міндшэнты. Камуністыя, як вядома, закідаюць яму дзяржаўную зраду, шпіянаж і гандаль дэвізамі.

Беларусы! Выпісвайце, чытайце й пашырайце адзіную нашую незалежніцкую газэту на чужыне — «БАЦЬКАЎШЧЫНУ»!

НАРВЭГІЯ АДКАЗВАЕ САВЕТАМ

Урад Нарвэгіі ўважае, што рэгіянальны абаронны пакт з атлянтыцкімі дзяржавамі адпявядае Хартыі Злучаных Нацыяў і служыць дапамогай супраць агрэсіі. Гэтая думка нарвэскага ўраду зьяўляецца зьместам ягонае ноты, перададзенай савецкаму паслу ў Аслё, у адказ на ноту СССР.

Нота прадстаўляе адказ на савецкае запатрабаваньне ад 29 студзеня, каб ўрад Нарвэгіі выясьніў сваё становішча адносна паведамленьняў аб тым, што Нарвэгія мае замер прыступіць да Атлянтыцкага пакту.

Нарвэская нота падае кароткі перагляд аб нядаўным заканчэньні 30-га студзеня скандынаўскіх абаронных перагавораў і заяўляе, што прыймаючы гэта пад увагу, а таксама дзеля ўзаемнае залежнасьці паміж Нарвэгіяй і Захадам, Нарвэгія будзе разважаць аб магчымасьцях далучэньня яе да аднаго з рэгіянальных саюзаў бясьпекі. Савецкі ўрад можа быць пэўны ў тым, што Нарвэгія ніколі не прыступіць да ніякіх агрэсыўных блёкаў; яна таксама ніколі не падпіша ніякіх дагавораў, якія-б не забавязвалі аддаць у распараджаньне чужых дзяржаваў свае ваенныя апорныя пункты, пакуль Нарвэгія ня будзе нападзеная, або загрожаная.

ГРЭЦКІ ЎРАД НЕ ВЯДЗЕ ПЕРАГАВОРАЎ З ПАЎСТАНЦАМІ

Афінскае радыё перадало 28-га студзеня адказ на прапанову перамір'а з боку правадыра грэцкіх паўстанцаў — «генэрала» В. Маркоса. Гэты адказ рабіў уражаньне, што прапанова, як быццам, ня была адкінутая.

Аднак міністар замежных справаў К. Цальдарыс пасьля гэтага заявіў, што весткі, быццам урад мае нешта супольнае з гэтай радыяперадачай, зьяўляюцца «вынаходам камуністычных калябарантаў». Міністэрства інфармацыі, якое падрыхтавала выясьненьне для прэсы, сьцьвярджае, што гэта ня быў адказ ураду, на прапанову Маркоса.

СЭПАРАТНЫ МІР ДЛЯ НАНКІНА

За прыкладам Пэкіна, які заключыў з камуністымі сэпаратны мір, мае пайсьці рад іншых кітайскіх гарадоў. Гэтак цяперашні прэзыдэнт нацыянальнага Кітая, Лі-Тсунг-Ен стараецца перад камуністымі заключыць сэпаратны мір для Нанкіна, Шанхаю й Ганкоў. Нядаўна выехала восем прадстаўнікоў «Нанкінскага Задзіночаньня Міру» ў Пэкін з мэтаю перамоваў з камуністычным камандаваньнем аб лёсе Нанкіна й аколіцаў.

ЛЕТУВІСКА-БЕЛАРУСКІ ВЕЧАР

16 студзеня адбылася ў Тубінгене ўрачыстая акадэмія з нагоды 625-ай гадавіны пабудаваньня вялікім князем Гэдымінам Лідзкага замку, ладжаная супольна беларусамі й летувісамі. На праграму акадэміі зложыліся ўступныя словы старшыні Летувіскага Камітэту на францускую зону д-ра Шлепэціса й рэфэрату праф. Івінскаса, а таксама ўступнага слова й рэфэрату прадстаўніка беларускага грамадзянства праф. М. Дзяміда-ва. Акадэмія закончылася канцэртам.

Як падае летувіская прэса, летувісы мелі на мэце давесьці на гэтым вечары, што беларускія прэтэнсіі да гісторыі Вялікага Княства Літоўскага й да заходня-беларускай тэрыторыі зьяўляюцца «беспадстаўнымі» (!?). Гэтае пытаньне было галоўнай тэмай рэфэрату летувіскага прафэсара. З пададзенага ў летувіскай прэсе зьместу гэнага рэфэрату відаць, што многа «довадаў» прэлегэнта аб «летувіскім» характары Вялікага Княства Літоўскага й аб «летувіскасьці» чыста беларускіх этнаграфічных тэрыторыяў зьяўляюцца тэндэнцыйнымі.

Прадстаўнік беларусаў сп. праф. М. Дзямідаў у сваім рэфэраце спыніўся над мамэнтамі чыста гістарычнымі, падкрэсьліў патрэбу беларуска-летувіскае прыязьні, не ўваходзячы ў палеміку зь цьверджаньнямі праф. Івінскаса.

Да некаторых цьверджаньняў праф. Івінскаса, выказаных у ягоным рэфэраце, яшчэ вернемся.

С. К.

нага. Але ў ніякім выпадку людзі гэтыя не маглі выступаць і прыймаць пастановы ад імя ўсяго народу. Ды калі-б прыкладам, былі яны й выбраныя, то ўсёроўна ў умовах нямецкае акупацыі й нямецкага гестапаўскага тэрору не маглі-б яны выявіць ня толькі волі народу, але й сваей собскай, бо гэты г. зв. «другі кангрэс» адбываўся пад рэжысурай і пад дыктоўку нямецкіх акупацыйных уладаў. Ніводная пастанова на ім не галасавалася, як гэта робіцца ў дэмакратычным сьвеце, але прыймалася «аднагалосна» праз аклямацыі, як прынята ў таталітарных краінах. Дык праўная сіла БЦР і г. зв. «Другога Ўсебеларускага Кангрэсу» ды ягоных пастановаў раўняецца нулю.

Калі-ж ходзіць аб палітычны бок гэтае справы, то БЦР у ніякім выпадку ня можа быць уважанае за нейкае беларускае нацыянальнае прадстаўніцтва, а тым больш за носьбіта сувэрэнных правоў беларускага народу. Гэта з тае простае прычыны, што была яна створаная немцамі не для таго, каб дзеіла на карысьць нацыянальных, сацыяльных ды культурных патрэбаў беларускага народу, але выключна па тое, каб узмоцніць нямецкую акупацыйную палітыку на Беларусі, моцна ўжо загрожаную народным рухам супраціву. Значыцца, была яна створаная выразна для мэтаў **супрацьбеларускіх.** З другога боку ня менш антыбеларускімі ёсьць намаганьні зарубежнікаў высоўваць на міжнародную арэну гітлераўскі акупацыйны сурагат — БЦР, тады, калі існуюць у нас законныя, пакліканыя свабодна выяўленай воляй усяго беларускага народу на Першым Усебеларускім Кангрэсе ў 1917 г. і нясплямленыя супрацоўніцтвам зь ніводным акупантам Беларусі органы Беларускай Народнай Рэспублікі — Прэзыдэнт, Рада і Ўрад БНР.

Вось гэтыя два мамэнты — праўны й палітычныя ня толькі не даюць права БЦРадзе выступаць ад імені беларускага народу, але, як ня трэба выразьней, даводзяць, што такія выступленьні зьяўляюцца шкоднымі й кампрамітуючымі ўвесь беларускі народ. Шкоднымі таму, што яны сярод міжнародных дзейнікаў могуць здыскваліфікаваць беларускую нацыянальную ідэю й вырабіць вельмі адмоўны пагляд на беларускі народ, які — судзячы па такіх выступленьнях — быццам ня мог на нічога лепшага здабыцца, як гітлераўскія акупацыйныя, антыдэмакратычныя й у васнове сваей антыбеларускія творы, якім была БЦР, лічыць сяньня сваей нацыянальнай рэпрэзэнтацыяй і «адзіным дэмакратычным прадстаўніцтвам сувэрэнных правоў» ягоных. Большага цынізму, нахабства й злой волі ўжо й быць ня можа!

Нельга дапусьціць, што кіраўнікі БЦР і сам Астроўскі робяць гэта нясьведама. Наадварот, робіцца гэта з поўнай сведамасьцю й з выразнай мэтай: скампраматаваць навонкі беларускі нацыянальна-вызвольны рух, давесьці, што ня ёсьць ён сьвядомым выяўленьнем волі беларускага народу й ягоных імкненьняў да вольнага й незалежнага жыцьця, але толькі чужой гітлераўскай інтрыгай. А калі так, то — лягічна разважаючы — няма патрэбы з такім рухам лічыцца, ані паважна яго разглядаць. Каму ўсё гэта патрэбна, даводзіць ня прыходзіцца. Патрэбнае такое прадстаўленьне беларусаў навонкі ўсім зацятым ворагам Беларусі й ейнае незалежнасьці, але толькі не беларускаму народу.

Калі мы глянем на ўсе іншыя народы, што знаходзіліся пад гітлераўскай акупацыяй, то й сярод іх былі розныя арганізацыі й установы, створаныя немцамі, як і БЦР, для іхных акупацыйных мэтаў. Але сяньня ніводнаму з гэтых народаў навет і ў галаву ня прыходзіць выступаць навонкі ад імені гэтых арганізацыяў навет і ў тым выпадку, калі некаторыя зь іх дзеілі не на шкоду, але на карысьць сваіх народаў. Значыцца прыклад зь беларускімі зарубежнікамі й іхнымі намаганьнямі скампраматаваць і справакаваць навонкі беларускую нацыянальную справу зьяўляецца адзіночным.

З прыкрасьцю й неахвотаю мы закранулі сяньня гэтае пытаньне, бо не належыць да прыемных заданьняў выносіць сьмецьце із свае хаты на шырокі сьвет. Але калі пра гэтае сьмецьце шырокі сьвет, дзякуючы зарубежніцкім мэмарыялам, ужо ведае, то маўчаць ня маем права. У мамэнт замаскаванага варожага наступу, які сяньня робіцца ў дачыненьні да беларусаў на эміграцыі нашымі ворагамі за пасярэдніцтвам БЦР, мы павінны: 1. раскрываць перад грамадзянствам запраўдныя мэты зарубежнікаў і памагчы яму зарыентавацца ў тым, што ня кажны зьяўляецца нашым прыяцелем, хто аб гэтай прыязьні многа гаворыць, і 2. у вачох іншых нацыянальнасьцяў і міжнародных палітычных дзейнікаў адгарадзіцца ад зарубежніцкай авантуры й давесьці, што яна абсалютна ня мае нічога супольнага з нацыянальна-вызвольнымі імкненьнямі беларускага народу.

Язэп Каранеўскі.

МЫ І НАШЫЯ СУСЕДЗІ

(ДА ПРАБЛЕМЫ БЕЛАРУСКАЕ ВОНКАВАЕ ПАЛІТЫКІ)

БЕЛАРУСЬ І ЛЕТУВА

Дачыненьні ў мінуласьці да рэвалюцыі 1917 г.

Беларусы із летувісамі лучаць доўгія вякі супольнага гістарычнага жыцьця. Як пераконваюча даводзе ў сваіх працах летувіскі вучоны Буса, ужо ад 6 стагодзьдзя па Хрысту беларусы мяжуюць із летувісамі. Ад палавіцы XIII ст. да канца ст XVIII абодвы народы ўходзяць у склад беларускага гаспадарства — Вялікага Княства Літоўскага. За гэтых пяць з палавінаю стагодзьдзяў супольнага гаспадарстваўскага жыцьця гісторыя не зацеміла ніводнага, хоць-бы найменшага, факту няпрыязьні або нязгоды паміж нашымі народамі. Няма ведама, ці знойдуцца два другія народы на сьвеце, што мелі-б такую гісторыю, нічым няўзрушанага супрацоўніцтва й прыязьні. Station? Становіска...

Пасьля таго, як Масква, зруйнаваўшы нашае гаспадарства, паняволіла беларусаў і летувісаў, традыцыя супольнага гаспадарства доўга трывала ў вабодвых народаў. Яшчэ ў паўстаньне 1863 г. беларус Кастусь Каліноўскі быў дыктатарам ня толькі Беларусі, але й Летувы, і прадбачылася арганізаваньне супольнага беларуска-летувіскага гаспадарства. І пазьней людзі абодвых народаў, дзе толькі сустракаліся, спрыялі і, пры магчымасьці, памагалі адны адным. Не без таго, каб такому сяброўству не памагала тое, што мы мелі супольных працаўнікаў.

Ад рэвалюцыі 1917 г. да незалежнае Летувы.

У 1917 — 18 г.г. беларусы былі зьдзіўлены нечаканымі прэтэнсіямі летувісаў да вялікай часьці беларускай этнаграфічнай тэрыторыі. Але ў такога народу, як беларусы, у народу трывалкіх імкненьняў і настрояў, і гэта не магло ў кароткім часе зьмяніць асноўных прыязных у беларусаў да летувісаў дачыненьняў. Пры гэтым менаваныя прэтэнсіі беларускае грамадзтва ўважала за непаважны, фантастычны, непрадуманы з боку летувіскага крок, якому ня можна прыдаваць вялікага значаньня. Такі пагляд ня быў далёкім ад праўды, тым болей, што беларусы мусілі думаць, як бараніць сваю бацькаўшчыну, улучна з тэй яе часьцяй, на якую пратэндавалі летувісы, не ад гэтых, якія ані яе не дзяржалі, але ад расейцаў і палякаў.

Гэтта я мушу вярнуцца крыху назад, каб троху пазнаёміць чытача з канцэпцыямі беларускіх і небеларускіх віленскіх палітыкаў. Ужо ў пачатку акупацыі Вільні нямецкай арміяй у 1915 г. тут зь ініцыятывы беларускай (галоўна браты Луцкевічы) настае паразуменьне беларускіх і летувіскіх палітыкаў і т. зв. краёўцаў із мэтаю стварэньня беларуска-летувіскага гаспадарства, у якое ўходзіла-б, як уся Беларусь, так і ўся Летува, значыцца узнаўленьня гістарычнай Літвы, з тэй адно розьніцай, што цяпер і Летува ў ёй была-б палетувіску нацыянальна-актыўнай. Была выдадзена ў гэтай справе адпаведная дэклярацыя. Немцы, ня ведаючы, які будзе канец вайны, ніяк на гэта не рэагавалі. Але ў 1918 г., канец вайны быў блізкі, настае паразуменьне летувіскіх палітычных колаў із нямецкай акупацыйнай уладай і паўстае канцэпцыя малой Літвы — этнаграфічна летувіскага гаспадарства з ладнай часьцяй беларускае зямлі. Спачатку выглядала, што гэтая канцэпцыя была галоўна, калі ня выключна, нямецкай. Немцы хацелі праглынуць праектаванае малое гаспадарства, якому адразу вызначалі праўнае палажэньне Баварыі ў нямецкім райху, а, з другога боку, немцы ўважалі, што адарваньне ад Расеі такога невялічкага кавалка, не пашкодзіць іхнаму паразуменьню з Расеяй. Адылі з часам аказалася, што менаваная канцэпцыя была аднолькава як нямецкай, так і летувіскай. Беларусы супраць яе пратэставалі.

Пачынаючы з 1919 г. беларусы балей і балей пераконваюцца, што пры няспрыяючай палітычнай каньюнктуры, калі супраць нас сьціраваліся два — расейскі й польскі імпэрыялізмы, на гэтым этапе беларускага адраджэнскага руху ня ўдасца ўзнавіць незалежнага беларускага гаспадарства. Адначасна ня ўсьміхаліся выгляды быцьця ў расейскім ані ў польскім гаспадарстве. Дзеля таго паўстае ў беларускім табары канцэпцыя летувіска-беларускага гаспадарства, у якое, пры немагчымасьці ўсяе, уходзіла-б толькі часьць Беларусі, пры гэтым часьць чым большая, тым лепей. Летувісы ставілі справу так, што ў Летуву мела увайсьці такая часьць беларускай зямлі, якой насельніцтва колькасна не перавышала-б насельніцтва этнаграфічнай Летувы. Канкрэтна меліся на ўвеце беларускія прасторы зь местамі Трокі, Вільня, Дзісна, Вялейка, Маладэчна, Ашмяна, Ліда, Горадзень, Саколка, Беласток, Ваўкавыск, Слонім і, здаецца, Бельск. Згодна з умоваю зь летувісамі, беларускія землі мелі быць аўтаномнымі. У летувіскую дзяржаўную раду (тарыбу) увайшлі беларускія прадстаўнікі, было створанае міністэрства беларускіх справаў, якое паслала беларускіх камісараў дзеля арганізаваньня менаваных беларускіх паветаў. У гэтак праектаваным гаспадарстве беларуская й летувіская часьці ягоныя ня былі-б раўнаправныя, бо беларусы мелі-б толькі аўтаномію, тым-жа часам гаспадарства было-б летувіскае. Палажэньне выглядала адваротным да таго, якое было даўней у задзіночаным беларускім гаспадарстве — Вялікім Княстве Літоўскім, дзе Жамойць была аўтаномнай. Апынуўшыся ў цяжкім палажэньні, беларусы былі змушаныя пайсьці й на гэта. Яны былі перакананыя, што, як калісь жамойцыне й аўкштотцы мелі ўсе магчымасьці поўнага нацыянальнага развою, так цяпер будзе беларусам у незалежнай Летуве. Акупацыя ў 1919 г. заходняй Беларусі Польшчаю спыніла далейшы развой менаваных надзеяў. Паміж Летуваю й занятай Польшчаю заходняй Беларусьсю ўстанаўляецца дэмаркацыйная лінія, пры гэтым на летувіскім баку яе застаецца крыху беларускай люднасьці, а на баку «польскім» падобная крыха летувіскай.

Паміж дзьвюма сусьветнымі войнамі.

Застаўшыся пад Польшчаю, беларусы далей выпаўняюць умову зь летувісамі, паддзержуюць прэтэнсіі Летувы да Вільні й іншых беларускіх земляў, пры гэтым лёзунг «чым балей, тым лепей» застаецца ў сіле аж да другое сусьветнае вайны. Робіцца гэта як у сябе дома, так і вонках, заграніцаю. У гэтым часе беларуская інтэлігенцыя пашырае сымпатыі да Летувы сярод шырокіх беларускіх народных масаў.

Чым летувісы адказваюць на беларускую прыязьнь? Тым часам на беларускую прыязьнь летувісы адказваюць скрытай, а калі немагчыма, дык і адкрытай варожасьцю. Праяўлялася гэта ўжо пры тварэньні летувіскага гаспадарства. Гэтак, прыкладам, яны стараюцца пазбавіць нацыянальнага характару беларускі вайсковы аддзел, што памагаў ім у вайне з бальшавікамі, пасылаючы ў яго ўсіх нялетувісаў. У незалежнай Летуве за міністра беларускіх справаў ставяць Сямашку, што ўважаў сябе за летувіса й рупіўся адно пра тое, каб ня было ні беларусаў, ні іхных справаў. Неўзабаве гэтае міністэрства было зусім зьліквідаванае. Беларуская нацыянальная меншыня ў Летуве (да 100 тысячаў чалавек) была пазбаўлена ўсіх чыста нацыянальных правоў, навет імені яе ўрадава не ўспаміналі, а залічалі да «іншых». Пры гэтым летувісы дзяржаліся пагляду, што валей хай беларусы спалячацца або змаскаляцца, чымся каб яны засталіся сьвядомымі сваей нацыянальнасьці. Жывучыя ў Летуве беларусы былі вельмі зьбезахвочаныя й абураныя гэтай урадавай палітыкай да іх летувісаў.

Але беларусы ў Вільні і наагул у Беларусі заходняй, занятыя сваімі мясцовымі справамі, змушаныя зварочваць усю сваю ўвагу на абарону ад усе ўзрастаючага польскага ліквідацыйнага націску, мала ведалі, што дзеецца ў Летуве й ані не рэагавалі на гэта. Наадварот, як сказана вышэй, былі й далей пагляду, што чым балей беларусаў будзе ў Летуве, тым лепей. І толькі, калі Летува ў кастрычніку 1939 г. заняла Вільню, летувісы так паказалі сябе ў дачыненьні да беларусаў, што гэтыя ўсе ад іх адшаснуліся, адхінаючыся адначасна й ад, казаў той, прафэсыянальных прыяцеляў беларускіх Летувы. Бо, як у 1939 г., так і пазьней за нямецкае акупацыі палітыку летувісаў да беларусаў можна схарактарызаваць фразаю: «трэба, каб беларускія землі былі ў Летуве, але ня можна, каб у ёй былі беларусы». Гэткая ўрадавая палітыка Летувы да беларусаў не магла не адбіцца на настроях летувіскага грамадзянства, якое ўсё балей ставілася няпрыхільна да беларусаў. Прыкладам, летувіскі дзеяч Каразія, што за бальшавіцкай акупацыі Вільні ў 1919 г., будучы летувіскім прадстаўніком у міжнародным вучыцельскім зьвязе, спрыяў беларусам, але той-жа Каразія ў 1939 — 40 г.г. рабіў усё, каб адабраць ад беларусаў музэй Ів. Луцкевіча ў Вільні, што было разбоем вялікага маштабу. Але ня можна ўвагульняць; сярод летувісаў засталіся й прыяцелі беларусаў (прыкладам мастак Дрэма) і напэўна ёсьць яны й цяперака.

Ня лепшыя, але яшчэ горшыя ў дачыненьні да беларускага народу былі выступленьні летувіскага ўраду на міжнародным форуме. Тут летувісы зусім не прызнавалі беларусаў, а беларускую тэрыторыю азначалі, як «паславянскую», «абруселую» або «славянскую», «расейскую». Калі цяперка летувіская газэта «Жыбурай» піша, што ёсьць карты, няпрызнаючыя беларускага народу, дык гэныя карты галоўна ўрадава летувіскага вырабу.

(Заканчэньне будзе).

Ліцьвін-Гудас-Крэвс.

„ДЭЗІНФОРМ"

НОВАЯ МІЖНАРОДНАЯ КАМУНІСТЫЧНАЯ АРГАНІЗАЦЫЯ

Апошнімі днямі многія газэты, апіраючыся на паведамленьні з Вашынгтону, падалі аб зарганізаваньні бальшавікамі новага Міжнароднага Бюра Дэзарыентацыі — «Дэзінформу». Прычыны стварэньня гэтае арганізацыі, якая мае на мэце прыгатаўленьне новага роду шпіёнаў для заходніх гаспадарстваў, зьяўляюцца наступныя:

У Маскве занепакоіліся ўсьцяж узрастаючай хваляў дэзэртыраў і ўцекачоў савецкіх з тэрыторыяў, што знаходзяцца пад савецкая кантроляй, а асабліва усходняй Нямеччыны ў амэрыканскую й брытанскую зону Нямеччыны. Саветы здаюць сабе справу з таго, што гэтыя перабежчыкі былі да апошняга часу галоўнай крыніцай інфармацыі аб савецкай запраўднасьці, а дзеля гэтага й была створана арганізацыя, якая мае на мэце ня толькі павялічаньня цяжкасьцяў у здабываньні праўдзівых вестак аб Савецкім Саюзе, але адначасна й рэалізацыю пазытыўных мэтаў савецкае прапаганды. Гэтая арганізацыя паўстала зь ініцыятывы камінформу й мае на мэце спэцыяльнае прыгатаўленьне камуністычных агентаў, якія потым будуць пранікаць у краіны заходняй Эўропы, Паўночнай і Паўдзённай Амэрыкі, удаючы перабежчыкаў, дэзэртыраў з савецкай арміі і г. д., з заданьнем расьсяваць весткі аб Савецкім Саюзе й сатэлітных гаспадарствах, супярэчныя з паказаньнямі й інфармацыямі запраўдных уцекачоў.

Згодна тых-жа паведамленьняў, сяньня на тэрыторыі Савецкага Саюзу існуе 6 школаў для агентаў «Дэзінформу». Агенты для скандынаўскіх краінаў, Галяндыі, заходняй Нямеччыны й Ангельшчыны праходзяць вышкаленьне ў замку Сігульда ў Латвіі. Школа для агентаў, што маюць працаваць у лацінскіх краінах (Францыя, Італія Гішпанія й Паўдзённая Амэрыка) знаходзіцца ў Феадосіі на Крыме. Агенты для ЗША й Канады праходзяць вышкаленьне ў Зьвенінградзе, прадмесьці Масквы. Для агентаў, празначаных для Кітая, Сыяму й Інданэзіі, існуе школа ў горадзе Чыта ў Сібіры, а для Індыі, Бурмы й Ірану — у Барнауле, таксама Сібіры. Агенты «Дэзінформу» для краінаў Бліскага Ўсходу ма-

НА ПАРЫСКІМ ГРУНЦЕ

(АД НАШАГА КАРЭСПАНДЭНТА)

Тры апошнія месяцы 1948 г., як ведама, прыцягнулі былі да Парыжу ўвагу цэлага сьвету. Пачынаючы ад 28 верасьня да 6 сьнежня, зьехаліся былі сюды найадказьнейшыя дзяржаўныя мужы й выдатнейшыя дыпляматы. Парыж бурлеў у напружаньні дыплёматычна-палітычнага змаганьня як на арэне Задзіночаных Нацыяў, так і паза кулісамі іх.

Не прапусьцілі гэтай нагоды й беларусы, каб не ня выкарыстаць дзеля паданьня голасу беларускага паняволенага народу. Так як падрыхтоўваліся да парыскай арэны ўсе вольныя народы, гэтак-жа падрыхтоўваліся й нашыя найбольш адказныя палітычныя дзейнікі. Так як дэлегаты кажнага вольнага народу, едучы на зьезд ЗН, падрыхтоўваліся выкарыстаць гэтую ўсясьветную трыбуну, нагоду жывога найшырэйшага кантакту, з найлепшымі для сябе вынікамі, гэтак і мы беларусы напружылі былі ўсе свае сілы, каб як найтактаўней у нашай так далікатнай сытуацыі выцягнуць для сябе найлепшыя карысьці. І трэба з прыемнасьцю адзначыць, што тры месяцы інтэнсыўнай працы нашых дзейнікаў далі не малыя вынікі. Голас беларуса ў гэтым вялікім агульналюдзкім канцэрце чуўся. Зразумела, вымагалася для гэтага шмат энэргіі ды такту. Беларускія дзеячы, лічачыся з тымі абставінамі, што на зьезьдзе ЗН брала афіцыяльны ўдзел прысланая Масквой дэлегацыя «Савецкай Беларусі», якая намагалася сябе прэзэнтаваць прадстаўнікамі беларускага народу, а з другога боку немагчымасьць афіцыйнага выступленьня і ўзяцьця ўдзелу прадстаўніком нашага законнага Ўраду БНР — беларускія дзеячы пайшлі для дасягненьня сваё мэты іншымі дарогамі, ці нат дарогамі, якімі йшлі ўсе іншыя паняволеныя Масквой Народы.

Гэтак вось дзеля большае эфэктоўнасьці вынікаў Парыскі Клюб Паняволеных Масквой Народаў апрацаваў супольна адпаведныя мэмарыялы і потым супольнымі сіламі, выкарыстоўваючы магчымыя кантакты, былі яны падаваныя.

Клюб Паняволеных Масквой Народаў у Парыжы (да якога ўваходзяць і беларусы) падаў аж 4 мэмарыялы:

1-шы з такіх мэмарыялаў быў на тэму «Расейскае пытаньне», у якім прадстаўлялася ўся цяжкасьць «расейскай праблемы» і абаргумэнтоўвалася, што адзінай разьвязкай яе для агульна-людзкога дабра і супакою— ёсьць распадзел сучаснай бальшавіцкай імпэрыі на яе складовыя часткі — на незалежныя нацыянальныя дзяржавы, пакідаючы Расею ў яе чыста этнаграфічных межах.

У 2-гім мэмарыяле быў паданы праект пункту гледжаньня Парыскага Клюбу Паняволеных Народаў, у якім абгрунтоўвалася неабходнасьць падтрыманьня з боку цывілізаваных народаў сьвету блёку будучых вольных дзяржаваў цэнтральнай і ўсходняй Эўропы, як народаў гістарычна зьвязаных з заходня-эўрапэйскай цывілізацыяй. Было зацемлена, што блёк гэты пры падтрымцы заходніх дэмакратычных народаў быў-бы найлепшай гарантыяй супраць магчымых новых спробаў агрэсыі з боку Расеі ці Нямеччыны.

У мэмарыяле гэтым, між іншым, спэцыяльна які быў паложаны нацiск на тое, што Беларусь і Украіна зьвязаюцца народамі з глыбокімі культурнымі традыцыямі заходня-эўрапэйскімі і што, бяз уключэньня іх у сфэру гаспадарска-палітычнай сыстэмы Захаду пытаньне небясьпекі расейскай агрэсыі для іншых народаў ня было-б разьвязана.

3-ці мэмарыял быў паданы ў справе «гуманітарнай». У гэтым мэмарыяле была прадстаўленая ўся жорсткая й жудасная рэальнасьць бальшавіцкага тэрору ў кажнай з паасобных нацыяў паняволеных бальшавікамі: дадзеныя аб ссылках, умовах нявольніцкай працы ссыльных і г. д., а таксама аб сытуацыі палітычных бежанцаў ды ДП, што зьявіліся ў выніку існуючага на іх бацькаўшчынах бальшавіцкага рэжыму.

4-ты мэмарыял у справе «гэнасідызму» (забойства народу, як нацыі), які ЗН прызнала за праступствы крымінальнага парадку, але якія СССР практыкуе над нашымі народамі яшчэ й сяньня.

Усе пералічаныя мэмарыялы апрацоўваліся на супольных паседжаньнях Клюбу Паняволеных Масквой Народаў, пры ўдзеле высокакваліфікаваных спэцыялістых і дасьветчаных дыпляматаў і падаваліся ад імя ўдзельнікаў пры датрыманьні поўнае парытэтнасьці й захаваньні прэсьціжу кажнага ўдзельніка. Такім чынам ува ўсіх гэных калектыўных мэмарыялах Беларусь, як першая ў альфабэтным парадку, фігуравала на першым месцы.

Затым кажны з названых вышэй мэмарыялаў падаваўся ў вадпаведны час, датарноўваючы да паседжаньняў, на якіх разглядаліся датычныя справы. Прычым таксама заўсёды падшукваліся адпаведныя кантакты, пры дапамозе якіх мэмарыял трапляў у належныя рукі, а не рызыкаваў быць выкінутым у кош.

Аб тым, як салідна й паважна была пастаўлена справа як у сэнсе самога ўкладу мэмарыялу, так і тэхнікі падаваньня сьветчыць найлепш той факт, што Парыскі Клюб Паняволеных Масквой Народаў атрымаў цэлы шэраг лістоў ад найбольш уплывовых дыплематаў-міністраў, у якіх выказвалася спачуцьцё і падзяка за дакумэнтацыю.

Вышынскі ад імені савецкай дэлегацыі склаў быў вострыя пратэст французскаму ўраду, у якім абвінавачваў французскі ўрад за дапушчэньне на сваёй тэрыторыі такой варожай прапаганды супраць саюзнай Францыі дзяржавы (СССР).

Апрача мэмарыялаў, падаваных Парыскім Клюбам Паняволеных Народаў, гэткія-ж калектыўныя мэмарыялы былі яшчэ падаваны і міжнацыянальным камітэтам абароны правоў ДП і Саюзам Журналістых Цэнтральнай і Ўсходняй Эўропы, у якіх беларусы таксама прыймалі актыўны ўдзел.

Паза ўсім гэтым выступалі беларусы яшчэ й зусім самастойна. Гэтак была выдана спэцыяльная кніжачка ў французскай мове «Беларусь» на 40 балонак друку, у якой грунтоўна прадстаўленая беларуская праблема ў яе гістарычным і сучасным аспэкце, зьмешчана палітычнае крэдо беларусаў, абаснавана праўная пазыцыя Ўраду БНР з паўтарэньнем мэмарыялу Ураду БНР з 1946 году на мірную канфэрэнцыю ў Парыжы, як пратэстам супраць удзелу ў працы ЗН самазванай дэлегацыі «ураду» БССР. Кніжыца гэная была асабіста даручана шэфам дэлегацыяў усіх нацыяў, браўшых удзел у працах ЗН, за выключэньнем дэлегацыі СССР і ягоных сатэлітаў. Таксама кніжыца гэтая была шырака пашырана сярод усіх журналістых.

— О —

«Дэлегацыя» ад Савецкай Беларусі на апошняй сэсіі ЗН складалася з 10 асобаў: К. Кісялёў — «шэф» дэлегацыі, В. Скарабагаты, А. Камінскі, В. Смоляр, Н. Хамушка — сябры дэлегацыі, В. Марутка, Н. Агапаў —араднікі, В. Гаўрылюк і М. Пятрова — перакладнікі, А. Максін — сакратар.

Паселеная «беларуская» дэлегацыя была недалёка ад палацу Гранадэро ў гатэлі на вуліцы Фэзандэці № 81 і моцна ахранялася францускай паліцыяй з аднаго боку, а з другога — дабравольнымі «целахраніцелямі» мясцовых эмігрантаў — былых расейскіх белагвардзейцаў.

На паседжаньнях ЗН дэлегаты Савецкай Беларусі, наўсуперак прынятаму парадку, сядзелі не ў альфабэтным парадку (значыцца за Бельгіяй), а разам у ваднэй кучы ў задніх лаўках усяе савецкае дэлегацыі і іх сатэлітаў — пасартаваныя так: «украінская» дэлегацыя ўперадзе, за ёй сэрбы, далей «беларусы» і г. д., а ўсіх іх закрывала дэлегацыя расейская.

Агулам-жа ўсе гэныя «саюзныя» СССР дэлегацыі трымаліся зьбянтэжана да камізму. Яны сядзелі даслоўна, як манэкіны, не важучыся ні зварухнуцца, ні адзін да другога загаварыць нат падчас перапынкаў. Проста людзі як-бы прыкованыя былі да лаўкаў, што выклікала агульную ўвагу і кпіны публікі. Зь беларускай дэлегацыі найрастрапней трымаўся Кісялёў. Ён досыць часта нат паяўляўся на трыбуне, але прамовы яго былі настолькі шаблённа-бальшавіцка-прапагандыстычныя, што ня выклікалі ніякае зацікаўленасьці ні ў публікі ні ў прэсе (у французскай прэсе ніводная з прамоваў Кісялёва ня была падана, нат хоць-бы ў скароце). Затое сьмеху ад прамоваў Кісялёва ў залі ЗН хапала. Гэтак напрыклад, у ваднэй з сваіх прамоваў Кісялёў, рэзка зласуючы французскі ўрад і былага прэм'ера Рамадзье, заявіў: «А дзеля гэтага я «беларускі дэлегат» буду галасаваць за прапазыцыю расейскага дэлегата — Вышынскага». На гэтых словах выбух гул агульнага сьмеху цэлай залі ЗН, бо заява гэта з боку Кісялёва так наіўна падзіцячаму гучэла, што ўматывоўваць, дзеля чаго ён галасуе за Вышынскім, было зусім лішнім.

Такім чынам «дэлегацыя» Савецкай Беларусі, ня гледзячы на яе афіцыяльныя пазыцыі, нікога з удзельнікаў канфэрэнцыі ЗН не пераканала, што яна рэпрэзэнтуе беларускі народ. Затое праца нашых дзеячоў, хоць і ў вельмі цяжкіх абставінах, дала адчуць цэламу сьвету запраўдныя імкненьні беларускага народу, прадставіла запраўдную ягоную сытуацыю і, трэба сказаць, што гэта апошняя выклікала давер і сымпатыі да нас з боку прадстаўнікоў заходняе дэмакратыі. А гэта мусіць у сваю чаргу дадаць больш пэўнасьці й надзеі нашым палітычным дзеячом у іхнай працы прапагаваньня нашых вызвольных ідэалаў на міжнароднай арэне. Вялікі палітычны муж — Тамаш Масарык — пакінуў чэскаму народу дэвіз: «правда звітэзі» (праўда пераможа). Беларускія палітычныя дзеячы БНР, ідучы няўпынна гэтым шляхам праўды, ня раз ужо ў практыцы пераконваліся, што з праўдай ім удавалася заўсёды выходзіць пераможнымі. Апошні прыклад змаганьня нашых прадстаўнікоў з фальшам БССР-аўшчыны яшчэ раз нам пацьвярджае, што шырокі сьвет ня так ужо глухі да нашых пакутаў. Патрэбна нам толькі не апускаць рук, а няўпынна й сыстэматычна інфармаваць гэны сьвет але пры гэтым ня трэба забывацца, што інфармацыю гэную патрэбна праводзіць салідна і тактоўна.

На месцы таму хіба будзе дадаць пару словаў аб «выступе» з сваім «мэмарыялам» «калегіі» Готбэргаўскае БЦР, аб якім мы тут даведаліся з дадатку да «Украінскіх Вістей» — »Беларускага Слова». Выступ гэткі ў прынцыпе бязумоўна дзіка нетактоўны і ў выніку быў-бы моцна кампрамітуючым нашую эміграцыю (бо падобных выступаў ад імені фірмаў нямецка-паліцыйных крэатураў — **напэўна не рабіў ніводзін іншы народ**). Але ў дадзеным выпадку бяды вялікай ня сталася, бо, ведаючы дакладна тэхніку падаваньня мэмарыялаў і ведаючы, які кантакт з ЗН мог мець сп. Сабалеўскі зь ягонай «калегіяй», можам запэўніць нашых чытачоў, што гэны іхны «мэмарыял» далей рэдакцыі «Украінскіх Вістей» і іх чытачоў — сьвету не пабачыў. Пры максімальным яшчэ дапушчэньні (калі-б яны ўсё-ж такі яго выслалі поштай), дык пабачыў-бы яго яшчэ кошык ЗН. Але на будучыню нашыя палітычныя дзеячы мусяць усё-ж такі падбаць, каб такія сьведамыя, па сутнасьці-ж аднолькава правакацыйныя выступы пераслякаліся ў корані належнымі папярэджаньнямі культурнага сьвету й гэтым самым адгароджвалі нашу эміграцыю ад адказнасьці за чыесь намаганьні ўскінуць на наш народ пляму.

Парыж, 10.1.1949 г.

Парыскі.

(працяг „Дэзінформу“)

юць падобную-ж школу ў Румыніі — у эміграцыйным лягеры для жыдоў, што маюць выяжджаць у Палестыну. Гэтыя апошнія праходзяць таксама тэрарыстычнае вышкаленьне пад кіраўніцтвам афіцэраў жыдоўскай тэрарыстычнай арганізацыі ў Палестыне Штэрна.

Аднэй із мэтаў «Дэзінформу» ёсьць выкліканьне на Захадзе падазрэньне й недавер да ўсякіх інфармацыяў, што паходзяць із Савецкага Саюзу і краінаў, кантраляваных апошнім, і падважыць вартасьць аўтэнтычных інфармацыяў праўдзівых уцекачоў з СССР, а гэтым самым перашкодзіць працы заходняй разьведкі.

(Р.).

Мабілізуйма сродкі

ДА БЕЛАРУСАЎ У ФРАНЦЫІ

Працэс вызваленьня народаў хуткім тэмпам ідзе наперад. Ужо пасьля апошняй вайны прынамсі дзесятак народаў у розных частках сьвету дабіўся незалежнасьці й то пераважна мірным шляхам.

Мы беларусы таксама народ не малы. Нам належыцца таксама беларуская дзяржава, бо толькі ў рамах собскага дзяржаўнага арганізму беларускі народ зможа забясьпечыць сабе вольнае разьвіцьцё як у культурнай, так і гаспадарскай галіне. Гэтую праўду зразумелі лепшыя сыны нашага народу ўжо даўно, аднак з прычыны захопу нашае краіны акупантамі народ ня мог зьдзейсьніць сваей пастановы з 25 сакавіка 1918 г. і дагэтуль змушаны стагнаць ў ланцугох нявolі. Аднак ня ўсе асталіся стагнаць. Частка нашага народу апынулася тут на Захадзе сярод вольных і запраўды дэмакратычных народаў. Наш народ на Бацькаўшчыне, як і нашая эміграцыя павінны й надалей усякімі спосабамі весьці змаганьне за ажыцьцяўленьне нашых агульнанацыянальных мэтаў. Нашыя сяньняшнія абставіны на эміграцыі выключаюць магчымасьць змаганьня із зброяю ў руках і дзеля таго мы павінны весьці змаганьне іншымі спосабамі. Мы павінны здабываць сабе прыхільнікаў у нашым змаганьні сярод чэсных народаў сьвету, каб у выпадку, калі знойдзецца нашая справа на парадку дня, нашыя ворагі асталіся адзінотнымі супраць нас.

Каб гэтае цяжкае заданьне выканаць, мы павінны наладзіць добрую прэсу, выдаваць патрэбныя кніжкі, брашуры й іншыя публікацыі, у якіх мы зможам прадставіць сьвету нашую нацыянальную праблему. У нас ёсьць дастаткова кваліфікаваных сілаў для гэтай справы, якія ўжо рассталяваныя на сваіх мясцох. Не хапае нам толькі дастатковай колькасьці матарыяльных сродкаў. Кажны з нас у большай ці меншай ступені распараджаецца пэўнымі сумамі і частку гэтых сум павінен аддаць на карысьць народу. Праўда, нашыя сродкі не вялікія. Мы не з брыльянтамі й золатам выехалі на выгнаньне, а ледзь з цэлымі галовамі, тым ня менш нам лягчэй аддаць частку сваіх даходаў, бо мы яшчэ не пасьпелі ўлезьці ў скуру багацеяў і грошы не становяць яшчэ для нас мэты жыцьця.

У жніўні мінулага году зь ініцыятывы групкі беларусаў у Парыжы заснавалася арганізацыя пад назовам Беларускі Выдавецкі Фонд пры Хаўрусе Беларусаў у Францыі, якая паставіла сабе за мэту мабілізацыю сродкі на выдавецкія справы. Ініцыятары зьвярнуліся ў парадку пробы да больш блізкіх тэрытарыяльна сяброў-беларусаў з адпаведным заклікам і рэзультат быў надспадзяваны: амаль усе, да каго быў скіраваны зварот, адгукнуліся, і ў арганізацыю запісалася адразу каля трыццаці сяброў зь месячнаю складкаю па аднэй тысячы франкаў. Ужо ў наступным месяцы паўстала сума, якая дала магчымасьць выдаць кніжачку аб Беларусі ў французкай мове.

Ёсьць ужо падрыхтаваныя да друку й іншыя карысныя й неабходныя амаль выданьні, а з мамэнтам, калі колькасьць сябровў вырасьце да ліку, які забясьпечыць сталы й дастатковы на гэта месячны даход, пачнём выдаваць сваю сталую газэту тут у Францыі.

Дзеля гэтага Адміністрацыя БВФ пастанавіла зьвярнуцца да ўсіх беларусаў у Францыі з гарачым заклікам прыступіць да нашай арганізацыі на сталых сяброў (месячная складка — 1000 фр., у выключных выпадках магчымая зьніжка), або ўспамагаць нашую справу аднаразовымі складкамі. Мы ўважаем, што ўхіліцца ад гэтага абавязку можа толькі скрайна ъндбалы беларус. Дзеля гэтага чакаем ахвяры ад кажнага. Хай нам не шкада будзе выдаць 7 — 8 проц. свайго месячнага даходу, калі не шкада было пакінуць усяго там дома або не шкада было многім аддаваць жыцьцё за нацыянальную справу.

Грошы слаць, як і зьвяртацца за інфармацыямі ў гэтай справе, паводля наступнага адрасу:

Paris C.c. 597 94
Union Travail. Bielorussiens
26 Rue de Montholon
Paris 9e

Адміністрацыя Беларускага Выдавецкага Фонду.

АД РЭДАКЦЫІ

Дзеля таго, што многія нашыя падпісчыкі, як у Нямеччыне, так і ў іншых краінах, не аплацілі сваей задоўжанасьці за газэту, Рэдакцыя апынулася ў вельмі цяжкім матарыяльным палажэньні. Калі ў міжчасе гэтая задоўжанасьць ня будзе аплачаная, то наступны нумар «Бацькаўшчыны» выйдзе толькі 20 лютага і ў далейшым Рэдакцыя не гарантуе, што газэта будзе выходзіць рэгулярна.

ПАСЕДЖАНЬНЕ КАМІТЭТУ АБН

3 лютага адбылося ў Мюнхэне чарговае паседжаньне Камітэту АБН пры ўдзеле дэлегацыяў ад шматлікіх народаў, паняволеных бальшавізмам. На паседжаньні былі прынятыя ў склад АБН два новыя народы — азэрбайджанцы й ідэл-уральцы.

СТАЛІН НЕ ПАЕДЗЕ Ў ВАШЫНГТОН

2 лютага было ў Вашынгтоне ўрадава асьветчана, што прэзыдэнт Труман згаджаецца на спатканьне із Сталінам пад умовай, што адбудзецца яно ў Вашынгтоне. Аднак Сталін заявіў, што яму лекары адрадзілі з гледзішча на ягонае здароўе даўжэйшае падарожжа морам або паветрам. Дзеля гэтага месцам спатканьня прапануе ён Маскву, Ленінград, Кэнігзбэрг, Чэхаславаччыну або Польшчу.

Францускі прэм'ер-міністраў, Кэй, як месца спатканьня Трумана із Сталінам, запрапанаваў Парыж.

ЧЭХАСЛАВАЦКІ ГЕНЭРАЛ ЗАСУДЖАНЫ НА СЬМЕРЦЬ

Генэрал Г. Піка — заступнік шэфа генэральнага штабу чэхаславацкай арміі ад 1945 да 1948 г., быў 29-га студзеня засуджаны на сьмерць за дзяржаўную зраду.

Прысуд матывуецца тым, што генэрал Піка ўжо ад 1940 г. працаваў на карысьць ангельскай тайнай службы й зраджваў ёй дзяржаўныя таймы.

Да нас пішуць

ПРЫКЛАД ГОДНЫ НАСЬЛЕДВАНЬНЯ

У газэце «Бацькаўшчына», № 39(42), была надрукована зацемка «Да ўсіх беларусаў добрае волі», дзе гаварылсая аб цяжкім фінансавым становішчы выдавецтва нашае газэты. Кажны беларус павінен зразумець, што «Бацькаўшчына» зьяўляецца адзіным нашым абароньнікам і праваднікам, яна зьяўляецца для нас тэй пуцьцяводнай зоркай, якая паказвае й асьвятляе дарогу да лепшае будучыні Беларусі. Яна адзіная вядзе актыўнае змаганьне з тымі, хто трымае нашую Бацькаўшчыну ў ланцугох няволі. Грамадзкім абавязкам кажнага сумленнага беларуса — усімі сіламі й энэргіяй падтрымаць нашую нацыянальную газэту.

Я хачу ў гэтай зацемцы падзяліцца зь іншымі беларускімі групамі тым, як пастанавілі памагаць «Бацькаўшчыне» й Беларускаму Нацыянальнаму Камітэту на Ангельскую зону беларусы зь лягеру ў Нортгайм.

Група нашая малая, бо налічвае толькі 11 сем'яў. За час існаваньня нашае групы, у нас не асталася ніводная беларуская акцыя неправедзенай, а сябры групы зьяўляюцца заўсёды чулымі й паслушнымі ў сваіх нацыянальных справах. Атрымаўшы 26.1.49 ад БНК на ангельскую зону зварот да ўсіх суродзічаў аб дапамозе Камітэту й зварот газэты «Бацькаўшчына» з 15.1.49 г., у нас быў склікяны спэцыяльны сход, які ў гэтай справе вынес наступную пастанову:

1. Праводзіць збор грошаў на дапамогу для БНК сыстэматычна раз у месяц і пераказваць іх на рахунак Камітэту.

2. Пагасіць усю задоўжанасьць газэце «Бацькаўшчына» да 1.2.49 г., аплаціць бягучую падпіску й усім тым, хто мае магчымасьць, скласьці ахвяры на выдавецкі фонд «Бацькаўшчыны».

Адначасна мы беларусы зь лягеру Нортгайм зьвяртаемся да ўсіх беларусаў з наступным заклікам: Усімі сіламі павінны мы падтрымоўваць нашыя нацыянальныя арганізацыі, даваць ім рэгулярную штомесячную грашовую дапамогу так, як гэта зрабілі мы. Мы надзеімся, што, даведаўшыся аб нашым добрым пачынаньні беларускія сэрцы адчуюць тую грамадзкую павіннасьць, якая ляжыць на нас, і зробяць усё ад іх залежнае, каб нашыя нацыянальныя арганізацыі й газэта «Бацькаўшчына» маглі працаваць поўным ходам і безь ніякіх перашкодаў.

(Лягер Нортгайм). **В. С.**

НАШ НАЦЫЯНАЛЬНЫ АБАВЯЗАК

На беларускую эміграцыю, якая расьцярушаная па ўсім сьвеце, выпаў вялікі абавязак — быць прадстаўніком свайго народу ў часы найбольшых перажываньняў, якіх зазнала нашая Бацькаўшчына на працягу сваей гісторыі. На ўсіх беларускіх землях замучаны народ маўчыць, ён закаваны ў ланцугі камуністычнай няволі. Ад яго імя выступаюць варожыя нам элемэнты—чужынцы, высланьнікі правакатарскай бальшавіцкай Масквы. І таму нашым пачэсным абавязкам ёсьць гаварыць ад імя нашага паняволенага народу і расказаць сьвету пра гэтыя нялюдзкія злачынствы, пра зьдзек, рабства і зьнішчэньне беларускага народу, якое нясе з сабой маскоўскі імпэрыялізм і камуністычная дыктатура. На ўвесь сьвет трэба крычаць пра маскоўскі абман, каб збудзіць сумленьне сьвету і зьвярнуць яго ўвагу на загрозу для ўсяе культуры, якую нясе з сабой камунізм.

Мы мусім пазнаёміць сьвет з нашай багатай гісторыяй, з нашымі культурнымі цэннасьцямі, змаганьнем у мінуўшчыне й сучасным змаганьні нашых гераічных партызанаў. А ці ў сіле мы выканаць гэтыя вялікія заданьні, якія ўзлажыла на нас гісторыя?

Пры добрай волі і супольных высілках мы зможам добра прыслужыцца нашаму народу. Паважная колькасьць беларускай эміграцыі, задзіночнай у розных арганізацыях, павінна не шкадаваць ні працы, ні высілкаў, ні часу, ні грошаў для вызвольнай справы.

Праца вядзецца без належнай фінансавай базы. Вотжа, каб нашая праца была пасьпяховай, дык яна пры дапамозе беларускага грамадзянства павінна плянавацца толькі цераз адну цэнтралю — Беларускі Нацыянальны Камітэт, які пастанаўляе, што рабіць, а што не.

Найдуцца напэўна такія «дэмакраты», што будуць закідаць недэмакратычнасьць, але для іх кароткі адказ—прэч з дывэрсыяй!

Маскоўскія агенты вядуць шалёнае змаганьне супраць вызвольнага руху кажнай нацыянальнасьці. Кажны вызвольны крок глушыцца агіднай маскоўскай дывэрсіяй.

Але ўжо недалёка той час, калі маскоўская турма народаў захістаецца на сваіх «едино-неделимских» падгнілых падвалінах і распадзецца на самастойныя сувэрэнныя, нацыянальныя дзяржавы.

Толькі тады на Ўсходзе Эўропы запануе мір і вольныя народы перастануць баяцца перад варварскай загрозай маскоўскага імпэрыялізму. Свабода паняволеным народам!

Бамбэрг, 24.1.49).

А. Шавель.

СТАЛАСЯ ГЭТА Ў АРГЕНТЫНЕ

Два з палавінаю месяцаў таму назад, у мястэчку Бэрысо, прадмесьці гораду Ля Плята, а ўсяго 70 км. ад Буэнос Айрэс, здарыўся палітычна-крымінальны выпадак. Згодна апавяданьня аднаго беларуса зь Ля Плята, у Бэрысо быў брутальна замардаваны ў сваей собскай хаце беларус, які нядаўна прыбыў у Аргентыну з Англіі. Перад гэтым выпадкам ён меў вострую дыскусыю з тамашнімі камуністамі, якія, згодна прыпушчэньня раскашчыка й агульнай арыентацыі, даканалі крымінальнага чыну.

Бэрысо — гэта новы пасёлак, які прымыкае да самага гораду Ля Плята, пабудованы ў вапошнія гады перад другой сусьветнай вайной эмігрантамі беларусамі, украінцамі й палякамі, якія ўсе пагалоўна зьяўляюцца сяньня камуністымі. Там існуе «Беларусское Общество ім. Георгія Скарыны», якое ўходзіць у склад саюзу беларускіх арганізацый у Аргентыне, які ў сваю чаргу зьяўляецца сябрам «Уньён Эслава эн ля Аргентына» (камуністычная). На чале «Саюзу Беларускіх Арганізацыяў» стаіць беларус (як ён сябе называе) Трафім Лашук, які паходзіць зь Вялейскай акругі. Ён зьяўляецца дырэктарам газэты для «Белорусов у Аргентыне» — «Наш Голас», якая друкуецца на расейскай мове. Гэта газэта ёсьць копіяй газэты «Беларуская Зьвязда» зь некаторымі дадаткамі аб камуністычным жыцьці ў Аргентыне, што рэдагуецца ўрадаўцамі Савецкай Амбасады ў Буенос Айрэс. Да гэтагаТрафім Лашук зьяўляецца шэфам тайнай «міліцыі», якая створана летам 1948 году пад апекай савецкага прадстаўніцтва. Гэтая «міліцыя» мае за заданьне сьлядзіць за дзейнасьцю ўсіх новапрыбылых славянаў у Аргентыну й усякімі спосабамі перашкаджаць у іх нацыянальнай працы.

Як выглядае з вышэйшага, такія выпадкі могуць здарацца.

Забіты беларус у Бэрысо ня быў зарэгістраваны ў ЗБА, а дзеля гэтага Ўправе ЗБА не ўдалося даведацца ні яго пэрсанальных дадзеных, ні калі й якім чынам прыбыў у Аргентыну. На падставе рэляцыі вышэй успомненага беларуса, можам прыпушчаць, што ён быў у быўшай арміі Андэрса і прыехаў у Аргентыну на польскія дакумэнты, у выніку чаго быў зарэгістраваны ў паліцыі, як паляк. ЗБА, ня ведаючы яго паходжаньня ні прозьвішча, нідзе ня можа зрабіць ніякае інтэрвэнцыі, каб гэтым падаць да ведама адпаведным дзейнікам і звярнуць іхнюю ўвагу на будучыню.

Беларусы, якія прыяжджаюць у Аргентыну, не заўсёды й ня ўсе рэгіструюцца ў сваей арганізацыі. Як нам ведама, прыбыўшыя з Бэльгіі, Даніі, Аўстрыі й Ітлаіі навет не паказаліся ў арганізацыі, а аб іхным прыезьдзе ЗБА даведваецца ад асоб, якія робяць запытаньні аб іхнім тут жыцьці. Некаторыя больш нахабныя, як прыяжджаюць, прыходзяць да арганізацыі з мэтай дастаць матарыяльную або іншую дапамогу, але па апушчэньні Эміграцыйнага Гатэлю і па сякім такім уладжаньні, трацяць за сабою сьляды.

Такі падход да справы зьяўляецца антыграмадзкім і вельмі няўдачным. Антыграмадзкім таму, што калі камусьці ўдалося вырвацца з цяжкага палажэньня ў Эўропе, дык павінен пачувацца да абавязку памагчы тым, якія яшчэ асталіся ў такім палажэньні, у якім яны самі знаходзіліся ўчора, а гэта можна зрабіць толькі належачы да свае нацыянальнае арганізацыі. Будучы сябрам або хаця там зарэгістраваным, падлягае апецы праўнай, маральнай або навет і матарыяльнай, якую дае арганізацыя. Няўдзячным таму, што калі ЗБА вырабіла дазвол на ўезд і панясло пэўныя ў сувязі з гэтым кошты, дык тыя прыехаўшыя азбавязаныя ня толькі матарыяльна, але й маральна прылучыцца і надалей памагаць тым, якія патрабуюць помачы ў эміграцыі і г. д. Тлумачэньне труднасьцямі, якія спатыкаюць на пачатку ў новай краіне, і недахопам часу, ёсьць недастатковымі, бо сябры ЗБА таксама новапрыбыўшыя, жывуць у такім-жа самым асяродзьдзі і зарабляюць на жыцьцё, аднак робяць усё, што ляжыць у іхняй магчымасьці, каб пашырыць дзейнасьць арганізацыі ў розных кірунках.

Беларусы новапрыбываючыя ў заморскія краіны й ужо прыбыўшыя, да вас раблю гэты зварот: — уступайце ў свае нацыянальныя арганізацыі, рэгіструйцеся, навязвайце лучнасьць між сабою там, дзе няма яшчэ арганізацыі, каб залажыць такую, гэта ёсьць неабходным для нашага далейшага існаваньня.

Арганізацыя патрэбная: каб супольна бараніць нашыя нацыянальныя інтарэсы, каб забясьпечыцца ад такіх выпадкаў, які паданы вышэй, каб памагаць адзін аднаму ў новай нязнанай краіне, каб дапамагчы тым, якія яшчэ ў Эўропе і жадаюць выэміграваць, каб паказаць сьвету нашую арганізацыйную і жыцьцёвую здольнасьць, паказаць ім нашую культуру й абзнаёміць іх з нашымі імкненьнямі да вольнага жыцьця на Бацькаўшчыне.

Кажны з нас прайшоў школу жыцьця, кажны з нас знае, што ніхто і нідзе не паможа, калі сам сабе не паможаш, ніхто не заступіцца за слабога, а наадварот — памогуць толькі моцным. Кажны з нас, прыбываючы з Эўропы, карыстаўся з дабрадзействаў беларускіх нацыянальных арганізацыяў, установаў, камітэту ці там на месцы, ці за акіянам, за што мы знаходзімся ў даўгу для арганізацыяў, для грамадзства, і апынуўшыся ў лепшых абставінах жыцьцёвых, на нас ляжыць сьвяты абавязак ня толькі зьвярнуць узятае, але яшчэ далажыць да гэтай вялікай справы.

Дык да працы, супольнымі сіламі да лепшае будучыні!

Дык да змаганьня за Вольнасьць і Незалежнасьць Нашай Бацькаўшчыны!

Буэнос Айрэс, 15.1.49).

К. Мерляк.

ПАПРАЎКА

У папярэднім (4(48) нумары нашае газэты з прычыны карэктарскага недагляду ў вартыкуле «Гутарка з польскім дацэнтам» апушчаны другі радок ад пачатку наступнага зьместу: «сяньня займаецеся гісторыяй нашага гаспадарства Вяліка—».

НЕАБАСНАВАНЫЯ ПРЭТЭНСІІ

(Ліст у Рэдакцыю)

В. Кубіёвіч у вартыкуле «До проблемы сучасного національного стану посідання на українских землях» («Час»» 28.11.48) разглядае некаторыя беларускія землі, наймя заходняе Палесьсе і паўночную Чарнігаўшчыну, як тыя, што павінны, паводля яго, увайсьці ў склад будучае незалежнае Украіны. Ведама, што на гэтыя беларускія землі ўкраінцы ня маюць ніякага права. Але я тут хачу зацеміць толькі пра родную мне беларускую Чарнігаўшчыну, якую (часьць — Гароднёнскі пав. і некаторыя іншыя мясцовасьці — прылучаны да сав. Украіны, а бальшыня — да Маскоўшчыны) украінскія палітыкі імкнуцца замацаваць за Украінай назаўсёды. В. Кубіёвіч прызнае, што паўночную Чарнігаўшчыну засяляюць Беларусы, бо кажа, што «на Старадубшчыне», да якой па традыцыі залічае, відавочна, усю паўночную Чарнігаўшчыну, значыцца былыя паветы Старадубскі, Новазыбкаўскі, Гарадненскі, Сураскі, Мглінскі і хіба, пагранічныя мясцовасьці іншых паветаў, «моўны падклад беларускі», але там, бачыце, «украінская традыцыя», і на падставе гэтай традыцыі менаваныя беларускія землі, паводля Кубіёвіча, і — дадам ад сябе — многіх іншых украінцаў, павінны належыць да будучага ўкраінскага гаспадарства.

Што-ж гэна за ўкраінская традыцыя ў нашай Чарнігаўшчыне?

Паводля Адрусаўскага міру 1667 г. між беларускапольскай Рэчыпаспалітай і Масквою беларуская Чарнігаўшчына была прылучана да аўтаномнага ўкраінскага гаспадарства, т. зв. гэтманшчыны і была ў ім да 1784 г., калі ўкраіская гэтманшчына была Масквою зьліквідавана, значыцца ўсяго 117 год. Перад тым аднак паўночная Чарнігаўшчына належыла каля 400 год да свайго беларускага гаспадарства — Вялікага Княства Літоўскага. Ды калі ўжо мова пра гаспадарствавую традыцыю дык можна зазначыць, што ўся Украіна, з выняткам Галіччыны і часьці Падольля, звыш 200 год (да 1569) належыла да беларускага гаспадарства, а Украіна правабярэжная ад 1569 г. да 1793 г. належыла да Польшчы. Блага было-б з Украінаю, калі-б да яе тарнаваць гаспадарствавую традыцыю, як гэта робіць спадар Кубіёвіч із беларускай Чарнігаўшчынаю.

Відавочна ўкраінскія імпэрыялістыя тарнуюць готэнтоцкую этыку: нягодна, калі мой сусед адбярэ ў мяне маю жонку, але добра, калі я забяру ягоную. Я ня думаю, каб украінскім шавіністым удалося ўжыцьцявіць свае імпэрыялістычныя пляны. Усе нашыя «ліцьвіны» — даўнейшыя Северане — і слухаць ня хочуць пра належаньне да Украіны. Аднак сваім захопніцтвам такія ўкраінцы ў час вызваленьня й арганізаваньня сярэдня-усходняй Эўропы могуць нарабіць ёй, як і самой Украіне, шмат шкоды.

«Ліцьвін» Сяўрук із Гародні.

Наш Фонд

Ад пачатку 1949 г. да сяньня на выдавецкі фонд «Бацькаўшчыны» злажылі:

1. Сьцюмскі Павал (Італія) у матарыялах роўнавартасьцю	25 н. м.
2. Стэцько Пётра (ЗША) у далярах на суму	24 н. м.
3. Акула К. і Пітушка Я. (Канада) у матарыялах на суму	130 н. м.
4. Сільвановіч Міхась	20 н. м.
5. Кажура Пётра	20 н. м.
6. Дубяга Іван	30 н. м.
7. Васіленя Аляксей	5 н. м.
9. Беларусы лягеру Мітэнвальд	50 н. м.
9. Ясько Д. «Новы Запавет» 20 эгз. вартасьцю	40 н. м.
10. Каржанеўская Аўгеня	9 н. м.
РАЗАМ	353 н. м.

Усім ахвяра даўцам складаем шчырую падзяку. Адначасна Адміністрацыя «Бацькаўшчыны» прыносіць вялікую падзяку сп. сп. Інж. Ханяўку Ч. (Мэнхэгоф), Стому В. (Мітэнвальд), Міцкевічу М. (Віндзішбэргердорф) і Даніловічу Б. (Маервік) за добры кальпартаж газэты й акуратнае праводжаньне разьлікаў з Адміністрацыяй на працягу 1948 г. Вельмі жадаем, каб у 1949 г. гэты добры прыклад узялі і ўсе іншыя кальпартэры й падпішчыкі.

Адміністрацыя «Бацькаўшчыны».

Шукаюць...

Цана абвесткі — 10 фэнігаў за слова. Аплата наперад.

Зайцаву Натальлю, дачку Івана, нар. 1905 г., сына **Сяргея,** нар. 1942 г., і **Астапчыка Кастуся**, сына Пятра, нар. 1893 г., — Ліхач Агата.

Сыноў **Станковіча Ўладзімера** (мастак) і **Станковіча Валенціна** (артысты тэатру), якія да вайны жылі й працавалі ў Менску — Станковіч Міхал.

Дзядзьку **Пэнду Сьцяпана,** які выехаў у ЗША перад першай сусьветнай вайной, — Пэнда Мікалай.

Просьба да беларусаў, пражываючых у ЗША: шукаю дзядзьку **Хаценько,** сына Міхася (імя ня помню), які да 1925 г. пражываў у Нью-Ёрку, а магчыма й цяпер там жыве, — Хаценько Ўладзімер, сын Рамана.

Ваяводзкую Гэлену й яе дачку **Таісу Тамільчык** зь Менска — Раіса Дзятко.

Весткі просім слаць на адміністрацыю «Бацькаўшчыны».

Whiteruthenian Weekly „The Fatherland"
Authorized by EUCOM Hq. Civil Affairs Division 20 July 48, Nr. UNDP 225. Circulation 3500 copies.
Administration: (13b) Osterhofen, Ndby., Whiteruthenian, D.P.Camp.
Licensee: Wladimir Bortnik.
Edited by: Whiteruthenian National Commitee.
Printed by: Georg Jakob, München 8, Pütrichstraße 1a.